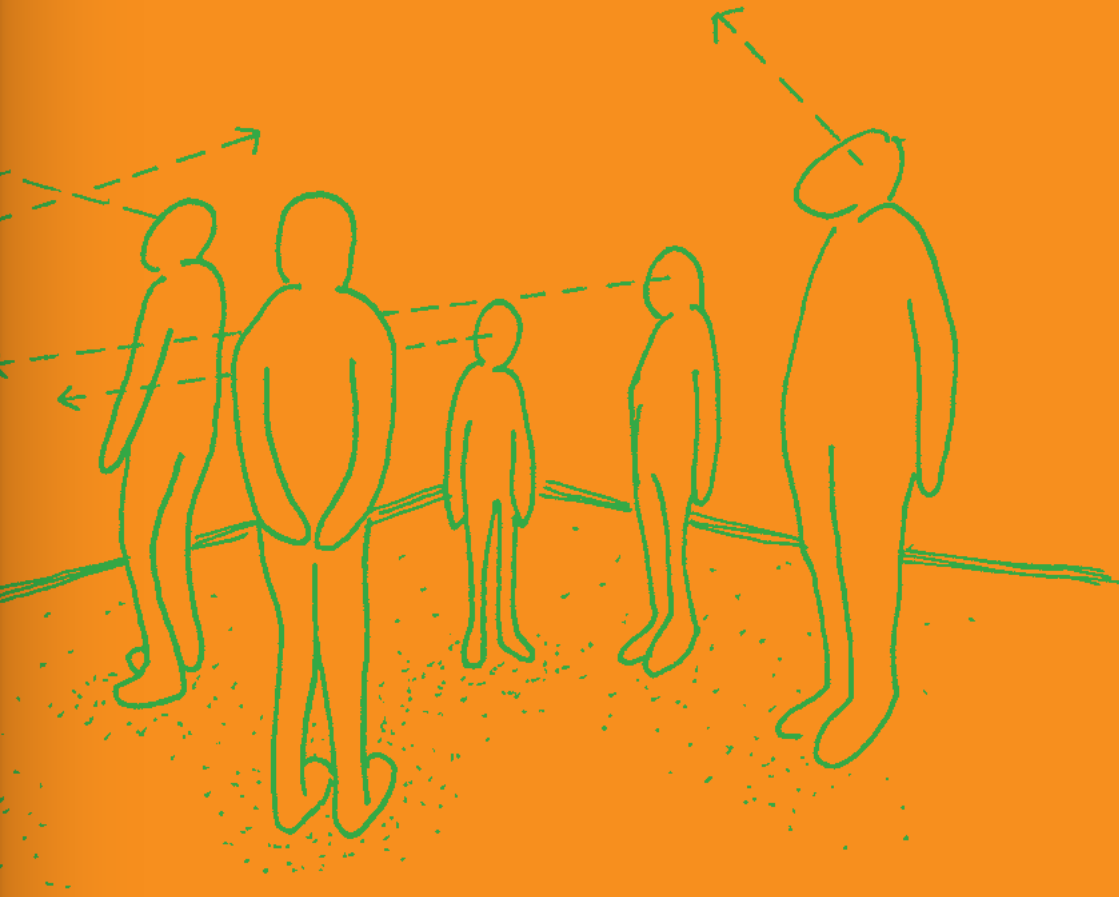
NEOFICIÁLNÍ DŮKAZ
Případová studie 2: Aliance

lokalita: Osada Tornádo, Kazín
rok: 2021

Kolektiv AB_HPP

Obsah

Citace 05
Úvod 09

Popis studie 09
→ Účel studie
→ Proč to děláme
→ Jak to děláme
→ Čeho můžeme dosáhnout

Rozhovor s Mgr. Lenkou Kadlecovou,
starostkou Lipenců 13

Projektová část 21
→ Generativně integrovaný urbanismus (GIU)
→ Workshop GIU

Geobotanický průzkum:
Jan Albert Šturma 38

Závěr 49
Rozšíření 51
Doslov: Magdaléna Šturmová 52
Kdo jsme 54

Do designu budov, věcí, měst, nástrojů, institucí, zákonů i celých politických strategií musíme kódovat nové vzorce chování, které nás budou vést k péči o přírodu i o druhé.

Arturo Escobar

Představivost je sval, který je třeba cvičit.

Arturo Escobar

Úvod

A I když jsou věci statické, tak neustále promítají latentní potenciály, aktivity a vztahy. Některé interakce jsou načasované, například slunce zapadne nebo čaj zchladne. Každá entita nabízí nějaké vlastnosti nebo kapacity, které jsou v souhře.

Neoficiální důkaz – Případová studie 2: Aliance je proces, který začíná receptivní fází pozorování a naslouchání. Pokračuje kreativní fází designových rozhodnutí a vede k realizaci návrhu v dané lokalitě, ale směřuje také nazpět k úvaze, zdali by nestálo za to zůstat u důkladného pozorování a naslouchání. Skrze tyto fenomény se snažit zachytit dynamiku míst, která jsou založena na permanentní interakci lidských i nelidských aktérů.

Z tohoto úhlu pohledu můžeme říci, že každá lokalita disponuje vysokou mírou otevřenosti a vynalézavosti, protože je v procesu utváření. Na takové lokality je možné nahlížet jako na dynamická rozhraní, kde je možné experimentovat a rozvíjet imaginaci.

K lokalitě jsme přistoupili jako k rozhraní, které je schopno s uživatelem komunikovat obousměrně. Rozhraní je schopno rozkrývat další krajiny, protože pracuje s rozšířenou realitou, a díky tomu může modelovat vnímání uživatele anebo naopak. Uživatel se automaticky stává také spolutvůrcem nebo spoluautorem.

Společné projektování = modelování prostoru.

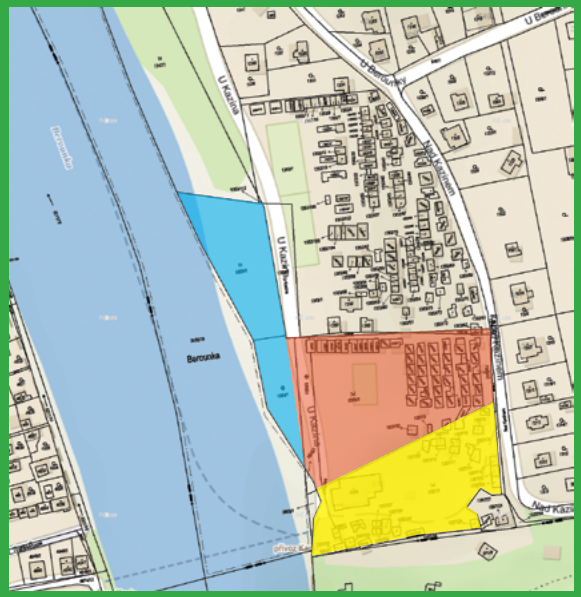
Tento jednoduchý předpoklad je naší výchozí motivací, protože od samého počátku umožňuje vzájemnou interakci a spolupráci. Nenabízí jen exkluzivní pohled na danou situaci nebo lokalitu. Právě ona možnost začlenit do procesu poznávání a mapování další aktéry je důležitým aspektem této případové studie, jež přirozeně vede k procesu vzájemného učení.

B Kam až dokáže tvoje tělo rozeznávat tvoje tělo? Tělo má na pozorování lokality obrovský vliv. Je jako rezonanční prostor. Už samotné pohybování se danou lokalitou vytváří komplikovanou, ale také komplexní síť vztahů. Ty se navzájem provazují, a rozšiřují tak naši tělesnou zkušenost. Postupné nalezení vhodných podmínek může v průběhu společného projektování vybudovat okamžik vzájemné důvěry a starostlivosti. Je možné, že se dimenze samotného území také promění a onou měřitelnou dimenzí se stane samotné tělo a jeho potřeby. Důležitým aspektem tohoto přístupu poznávání/mapování je, že uživatel, který se rozhodne pro tuto činnost, se rozhoduje zcela dobrovolně a zcela dobrovolně přistupuje na daná pravidla performativního mapování. Tento způsob poznávání/mapování vyžaduje aktivní spolupráci, tedy tzv. zapojení se do hry mapování.

C V projektu Neoficiální důkaz – – Případová studie 2: Aliance se jako kolektiv zaměřujeme na výzkum, vývoj a rozvoj metody performativního mapování. Konkrétně se jedná o testování metody *Generického-integrovaného urbanismu (GIU)*. Podrobný popis GIU je součástí této studie (str. 22). GIU tvoří jednu z možných metod, jak poznávat, porozumět, mapovat a smysluplně designovat prostředí. Případová studie umožňuje (v dlouhodobé aplikaci) novým způsobem nahlédnout subtilnější otázky, na které častokrát v rámci projektování nezbývá čas, nebo jsou od začátku procesu zcela opomíjené.

Z toho důvodu byli do příprav Případové studie přizváni ještě další aktéři, aby na lokalitu nahlédli z perspektivy své profese.[1]

[1] V tomto případě se jedná o geobotanika Jan Alberta Šturmu, který se zabývá suburbánní a industriální vegetací.

Legenda vlastníků:
- Magistrát HLMP
- Circle 4 group, s. r. o.
- SJM Voříšek Petr a Voříšková Eva
- Circle 4 group, s. r. o.

Popis studie

Lokalita: Osada Tornádo, Kazín.
GPS: 49°56'55.70"N, 14°20'19.92"E

Chatová osada Tornádo leží v blízkosti legendární trampské, ale i výletní restaurace Tornádo u Pumpahomy, dříve zvané U Tetaurů, severozápadně od skalního břidličnatého ostrohu, kde jsou pozůstatky hradiště Kazín.

Velkou část objektů osady tvoří části historických autobusů značky Praha N nebo Praga 1930, které se ve 20. letech 20. století vyřazovaly od Československé pošty a byly převezeny na břeh řeky Berounky. Vznikla tak trampská osada na vlastním pozemku (říční lázně) s nezvyklou urbanistickou koncepcí, vytvořenou právě pomocí skříňových korpusů historických autobusů.

Chatová osada Kazín vznikla směrem k Černošicím kolem ulice U Berounky na území původních říčních a pískových lázní. Nyní se v osadách hraje volejbalový či nohejbalový turnaj, ovšem komunitní život zvláště v osadě Tornádo už prý vymizel, je spíše lákadlem pro turisty. Zato v osadě Kazín se stále volí šerif a osadní výbor, a osada má tak svůj pevný řád.

V roce 2015 vznikl z podnětu Rady hl. m. Prahy plán rozvoje říční oblasti soutoku Berounky s Vltavou, kde Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) inicioval realizaci Příměstského parku Soutok a vznik platformy Společně na soutoku (zahrnuje též spolupracující městské částí Prahy: Velká Chuchle, Zbraslav, Radotín, Praha 12, Lipence, Černošice). V blízké budoucnosti je v plánu také podpořit favelu osady Kazín a celé oblasti pod hradištěm a zbudovat umělecko-kulturní kolonii pro rezidenční pobyty.

Majetkoprávní vztahy: Převážně pozemky v soukromém majetku. Způsobem využití je zeleň. Nejvíce pozemků patří: Circle 4 group, s.r.o., Za hrází č. ev. 493, Lipence, 15531 Praha 5.

ÚČEL STUDIE

Studie tzv. elementárního porozumění by měly tvořit základ každého designového procesu, který směřuje k realizaci.

Od začátku procesu si klademe otázku, zdali máme potřebné nástroje k tomu, abychom si vzájemně naslouchali, nebo je musíme stále objevovat a přizpůsobovat stávajícím podmínkám?

Je-li propojenost klíčem k úspěšnému navrhování, měla by i tato Případová studie (v kontextu dalších studií) tvořit novou vrstvu poznávání lokality. Tato vrstva by měla tvořit nový smysl, a spoluutvářet tak užitečný model, který bude možné dál aplikovat v různých fázích navrhování.

PROČ TO DĚLÁME

V přírodě a všude kolem nás můžeme pozorovat velké množství prospěšné spolupráce. Příroda nám poskytuje nejlepší příklady komplexních systémů, které jsou nejen bohaté, ale také odolné a samoregulující. Jsme neustále obklopeni příklady vynikající praxe, včetně našich vlastních těl. Ale z nerovnováhy, kterou častokrát svým snažením a působením vytváříme, vyplývá, že vlastní lidské aktivity nejsou zdaleka tak dobře designované, aby byly schopny reagovat na komplexitu prostředí nebo ekosystémů.

TIMING A SYNCHRONIZACE

Účelem Případové studie je dívat se na každou zkoumanou lokalitu jako na výjimečný ekosystém – dynamické rozhraní, skrze které můžeme zjistit, že na první pohled parazitické vztahy mohou být při bližším zkoumání vzájemně prospěšné, a proto každá objevená mezera či prasklina může zvětšit nebo rozšířit rozhraní, na kterém se může uchytit život. V rozporu s naším (lidským) strachem z rozpadu věcí poskytuje námi navržený způsob pozorování a mapování víc příležitostí pro samotný život.

Dokážeme si představit prostor, který by kdokoliv mohl svobodně využívat a transformovat, aniž by mu vnucoval pojem: přežijí jen ti nejschopnější?

JAK TO DĚLÁME

Performativní mapování pracuje s emocionální vrstvou, která je s danou lokalitou spojená. Pomocí metody performativního mapování lze hledat odpovědi na otázky, zda má lokalita, ve které uživatel působí, nějaké emoce a jak se nás mohou dotýkat a ovlivňovat naše krátkodobé i dlouhodobé rozhodování a plánování.

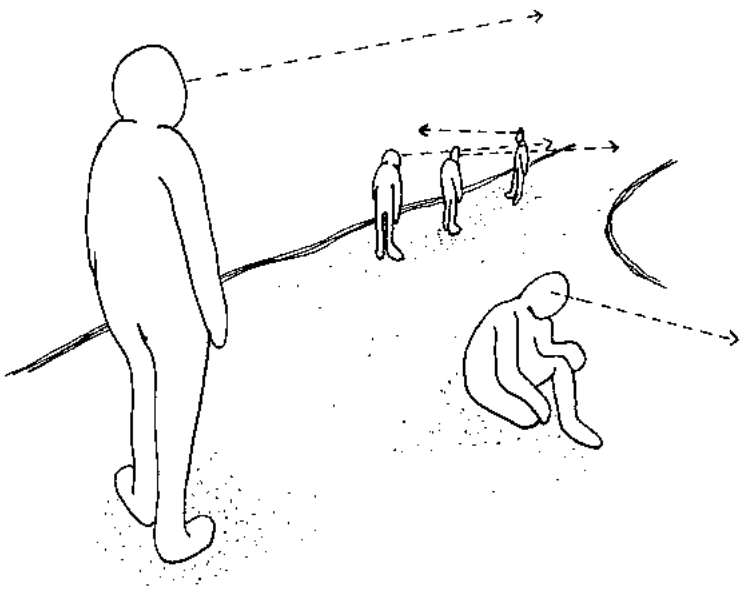
Performativní mapování vyžaduje aktivní spolupráci. Performativní mapování je určitou formou hry. Hry, která je založena na svobodě rozhodování a na různém nastavení jednotlivých uživatelů.

Vybízí uživatele k systémovému myšlení. Vybízí uživatele bez ohledu na obsah pracovat s komplexitou.

Vizualizací vztahů mezi prostory, aktéry a myšlenkami umožňuje performativní mapování pochopit a novým způsobem zobrazit existující podmínky.

Skrze performativní mapování mohou uživatelé a jejich spolupracovníci zkoumat a odhalovat vztahy v protínajících se sociálních a ekologických systémech napříč různými měřítky a oblastmi.

Performativní mapování pracuje s jinou formou vizualizace znalostí, usnadňuje spolupráci a učení. V dlouhodobém horizontu umožňuje řešit obtíže při komunikaci a učení, protože zobrazuje různá data (časová, prostorová, statická, síťová) v různých měřítcích (mikro, mezo, makro).

Z toho vyplývá, že každé nové performativní mapování je schopno produkovat nový typ zkušenosti.

Performativní mapování je ze své podstaty inkluzivní. Vycházíme z předpokladu, že každý uživatel může dávat smysl světu a že ho také dává. Stává se spolutvůrcem. Tímto se snaží hledat a rozvíjet skrytý smysluplný potenciál daného území a s ním spojené napětí.

Spojením skutečných podmínek se spekulativním uvažováním může performativní mapování zpřístupnit nové myšlenky a udělat je dostatečně reálnými, aby se daly dále zvažovat, reflektovat a znovu rozvíjet.

ČEHO MŮŽEME DOSÁHNOUT

Můžeme pochopit, jaké má lokalita kvality, jak se o lokalitu starat a jak ji podporovat.

Skrze (kolektivní) praxi v dané lokalitě může uživatel dosáhnout nečekaných dynamických interakcí. Je-li tomuto procesu navrhování věnován dostatečný prostor, tak v dlouhodobém kontextu lze vyvinout a dekódovat nové způsoby naslouchání v různě traumatizovaných prostorech.[1]

Skrze hluboké naslouchání nebo porozumění, které performativní mapování umožňuje, může uživatel rozvíjet aktivní naslouchání, jež vede ke komplexnímu porozumění a vnímání toho, co se odehrává na okraji nového. Důsledným zkoumáním vzorců odehrávajících se v čase může uživatel přesněji předpovídat a odhadovat, kolik času je možné vynaložit na samotný proces designování. Mnoho současných lidských systémů nebere v potaz například sezónní a denní kolísání naší energie apod. Tento fakt vede k důslednému uchopení přirozeného rytmu lokality.

Spojením skutečných podmínek se spekulativním myšlením může performativní mapování zpřístupnit nové myšlenky a udělat je dostatečně reálnými, aby se daly řešit, zvažovat a reflektovat.

[1] Speciálně v kontextu probíhající pandemie.

Rozhovor s Mgr. Lenkou Kadlecovou starostkou městské části Praha – Lipence

Rozhovor se uskutečnil v září 2021. Původně vznikl jako audio nahrávka, která byla následně přepsána, editována a přizpůsobena parametrům Případové studie. Rozhovor je rozdělen do tří částí, každá část je věnována jednomu konkrétnímu tématu.

LIPENCE

R: **Chápeme Lipence spíš jako vesnici, byť tvůrci strategického plánu říkají: „Ve chvíli, kdy máte veřejné osvětlení, tak jste město.“ Je to něco na pomezí. Nemáme tady žádný střed obce. Bývalé kino a sál, které tady byly, jsou přestavěny na bytovky.**

V současnosti zde probíhá velká výstavba. Já bych řekla, že je to tady teď půl napůl. Lidé z té nové výstavby převažují. A lidé, kteří sem přišli noví, tak samozřejmě měli větší požadavky na školství, protože to byli všechno lidé vzdělaní, s minimálně středoškolským vzděláním, ale spíš vysokoškoláci. Dlouhou dobu se sem stěhovali lidé, kteří se vypracovali svou vlastní pílí. Takže vzrostla úroveň základní školy. Sdružení pro Lipence, sdružení nezávislých kandidátů složené z nově příchozích bylo dvě volební období v opozici. Až v tomto volebním období jsme byli schopni spojit se s dalším sdružením, které se jmenuje HAFO, jsou to hasiči a fotbalisté, a ti většinou zastupují starousedlíky. A když jsme se dali dohromady, tak jsme byli schopni volby vyhrát. A teďsi myslím, že to funguje velice rozumně. Ale muselo to mít nějaký relativně dlouhý vývoj.

OSADA TORNÁDO

Rozhovor se přesouvá k tématu osady Tornádo, která je primárním předmětem této Případové studie.

R: Budu moc ráda, když se vám tu lokalitu podaří zmapovat. Když zjistíte motivaci lidí, kteří to tam obývají, co by chtěli a tak dále. Protože je to taková komunita, která mezi sebe nikoho moc dalšího nepustí. Lidé z Lipenců mají zkušenost, že když přijedou do osady, chtějí si tam zaparkovat, chtějí se jít vykoupat do řeky, tak na ně vyběhne nějaký tramp s tím, že to je tam jejich a nemají tam co dělat. Takže obyvatelé Lipenců nás prosí, jestli bychom mohli zajistit bezpečné parkování u řeky. Protože kdo je fit, tak si dojede na kole nebo dojde. Ale dost často jsou tam maminky s malými dětmi, jdou krmit kačenky nebo tam i přivezou někoho postiženého, potřebovali by zaparkovat. A ti trampové někdy vystupují dost militantně.

T2: A to jsou jejich pozemky?

R: Některé pozemky tam vlastní firma Circle 4 Group, některé tam vlastní soukromníci. Ale mám pocit, že převážná většina patří Circe 4 Group. To je firma, ve které nějakou dobu figuroval bývalý starosta. Oni s tím měli tenkrát podnikatelský záměr, že udělají u Berounky rekreační oblast. Společnost (Circle 4 Group) pronajímá jednotlivé chatičky, které jsou evidovány původně jako převlékárna. Častokrát nemají ani evidenční číslo.

T1: Takže to je něco jako plovárna?

R: Ano, plovárna. Akorát, že si to už žije svým životem. Ti majitelé, kteří vlastní ty pozemky, mají také restauraci Tornádo. Tam se točil seriál Přístav, takže si kdekdo myslí, že máme bůhvíjak hezkou restauraci. Ale ten interiér byl postavený v ateliéru na Barrandově.

V současnosti nám Ateliér L a pan architekt Štěpánek dělá plán strategického rozvoje Lipenců. Setkával se i s různými zájmovými skupinami v Lipencích a říkal, že ti trampové reagovali velice dobře.

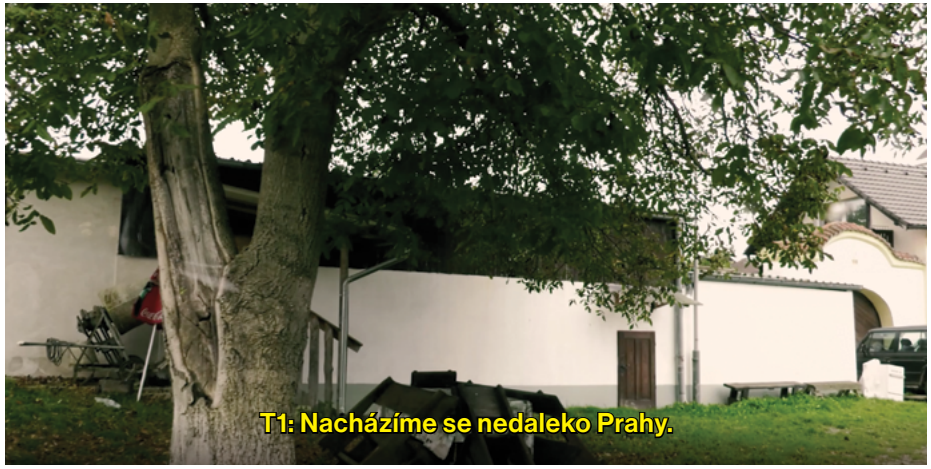
T1: Zdá se, že obyvatelé osady mohou být až přehnaně starostliví. To znamená, že o lokalitu nějakým způsobem pečují, ale také se o ni bojí. Navenek tento strach může působit až agresivně, ale vůbec to tak být nemusí. Množství podobných situací vychází primárně z nedostatku komunikace. Mám tedy spíše pocit, že v této přehnané starostlivosti je také přítomna velká míra bdělosti vůči budoucím změnám, které nejsou nijak řečené.

R: Já tomu i rozumím, protože oni nevlastní pozemky pod svými chatičkami. Jsou k místu citově vázáni, předpokládám, že hodně. Teď se svět kolem nich mění. Zcela jistě to neodpovídá žádným hygienickým předpisům, to si vůbec nedělám iluze. A ještě navíc Praha rozšiřuje záplavová území. Neví se, co se v těchto místech bude dít...

Zároveň není úplně snadné se sem dostat. To je také jeden z problémů, které tady intenzivně řešíme. V Dolních Černošicích je lávka, to je jeden vstupní bod. V současnosti bojujeme o lávku pro pěší, která by vedla od Kazínské skály na druhou stranu a díky níž by se lidé dostali na trať na mokropeské nádraží velice snadno. Jinak všichni mají dopravu relativně daleko. My víme, že někteří lidé z Mokropes chodí do osady Tornádo, účastní se tam různých akcí a pak plavou přes řeku na druhou stranu. Buď mají lodičky, anebo plavou s taškou věcí nad hlavou. A ta lávka tam byla asi do roku 1976. Takže bychom byli rádi, kdyby se obnovila.

T1: Bydlí v lokalitě někdo na stálo?

R: Já myslím, že ano, pár lidí bydlí v těch převlékárnách i přes zimu, to je pravda. A hodně lidí se nám tady do chatiček stěhuje natrvalo. Protože my, když se někdo chce přihlásit do evidenčního čísla, tak my ho tam musíme přihlásit. Je to nejlacinější cesta, jak v Praze bydlení získat.

R: Mně to trochu vadí a dělá to spoustu problémů, protože tady k tomu není dopravní obslužnost. Jsou tady nezpevněné cesty, kudy projede maximálně jedno auto a trochu si odřete zrcátka, protože původně tady lidé chodili pěšky.

T2: Ale podle toho, jak to popisujete, tak mi to přijde, že mnoho lidí, kteří tam teď přijíždí, tak to předělávají na normální bydlení, že už to nemá moc společného s těmi, kteří přijedou na víkend a převlečou se do tepláků.

R: Právě to vytváří hrozné pnutí. Ještě navíc nám to stavební úřad na Radotíně, pod který spadáme, hlídá hrozně málo. Oni tady povolí betonovou kostku jako rekonstrukci chatičky, což je zvrácené. Kdyby lpěli opravdu na tom, že ano, rekonstrukce, byla to dřevěná stavba, tak to bude dřevěná stavba. Lidé, kteří tam mají původní dřevěné chatičky, už se cítí docela špatně a utlačovaní tady těmito domy. Toho pnutí je tady opravdu hodně.

NEOFICIÁLNÍ DŮKAZ – PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: ALIANCE

V rozhovoru se přesouváme k významu samotné Případové studie.

R: Dovedu si představit ledacos, ale tento přístup mě dejme tomu překvapil. Tak, jak mluvíte o té studii, tak to vypadá, jako kdyby to byla součást strategického plánu, jak s touto lokalitou zacházet dál.

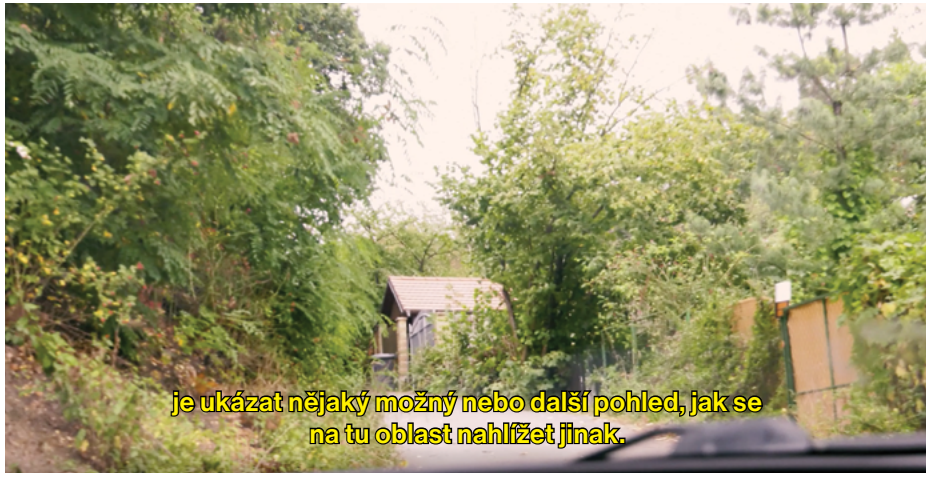
T1: Ano přesně, tak o té studii také přemýšlíme. V ideálním případě by měl být tento přístup pozorování součástí každého strategického plánu a měla by se mu věnovat extra péče, protože je-li tato fáze pozorování podceněná nebo zcela zanedbaná, tak se ono selhání vždy po čase projeví.

R: To je pro nás určitě zajímavé, my budeme rádi, když zůstane ten duch různých lokalit, a přitom se budou nějakým způsobem rozvíjet nebo alespoň spolu vzájemně komunikovat. Akorát nevím, z čeho dál výzkum financovat. Pokud by to byla ochotná financovat Praha, je to její součást, tak je to super a my se do toho rádi zapojíme a budeme za to vděční. Já totiž těžko můžu navrhnout, že z peněz městské části budeme financovat plán rozvoje osady Tornádo, která je soukromá.

T2: Koneckonců taky pro vás jako pro příjemce je tento pohled strašně důležitý. Protože pro koho jiného by to taky mělo být než pro lidi, kteří s tím budou koexistovat.

R: Já si myslím, že toto v práci starostky patří k těm lepším okamžikům. Takže jsme byli rádi a jsme rádi, že si nás TriangulUM vybralo.

T2: Co od studie očekáváte?

R: Jaké problémy v současnosti řešíme? Jak mohou v osadě parkovat lipenečtí? Jak to dělat, aby tam nevznikala černá skládka, která před tou osadou pravidelně vzniká. My teď řešíme takovéto praktické věci, moc to neumíme. Určitě by studie mohla být využitelná pro ten strategický plán. Já vás můžu i propojit s tvůrci strategického plánu. Pan architekt Štěpánek je velmi komunikativní.

T2: Pro lidi z Lipenců, kteří vnímají osadu jenom jako oblast, kam by si třeba rádi vyšli na vycházku. Současně lokalitu mají spojenou s tím, že se jedná o problematické místo, že se tam nesnadno dostávají, že nemají kde zaparkovat. Vnímají tedy praktické překážky, aby se na místo dostali. My bychom jim touto studií chtěli ukázat, že je možné se na lokalitu také dívat a pozorovat ji z diametrálně odlišné perspektivy. Dokonce, že je možné nějakým způsobem svojí přítomností lokalitu spoluutvářet. Důležitou podmínkou je, chtít se na tomto procesu spoluutváření podílet. Jinak je dost možné, že nic z toho nebude fungovat.

R: Bylo by skvělé, kdybyste byli ochotni studii pro zájemce odprezentovat. Dovedu si představit veřejnou prezentaci, určitě prezentaci pro radní a nějaké další zájemce. Za to budu vyloženě ráda.

T1: Právě proto jsme si místo pracovně pojmenovali jako zahradu. Z jednoho prostého důvodu, že k zahradě se v převážné většině případů vztahuje mnohem více péče a starostlivosti než k něčemu, co je veřejné, jako je například lokalita. Kdybychom tento způsob vnímání byli schopni překlopit do veřejné roviny, tak by se ona péče automaticky stala součástí každodenního jednání, v ideální případě.

Na závěr děkujeme za váš čas a ochotu se s námi setkat.

Projektová část

Když lidé pozorují, jak se věci vyvíjí, tak se stávají součástí této výjimečné zkušenosti, která vyvolává pocit náklonnosti, porozumění a starostlivosti. Starostlivost můžeme definovat jako činnost, aktivitu *starání* se, která je nevyhnutelně spojena se zodpovědností. Starostlivost si tedy vyžaduje přechod od vůle k činu, ke konání. Právě v tom spočívá přijetí zodpovědnosti za starostlivost – až tehdy se opravdu *staráme.* Starání se jako komplex různých druhů činností, ve kterých a prostřednictvím kterých se dotýkáme druhých, interagujeme se svým prostředím.

V projektové části Případové studie budou postupně představeny jednotlivé přístupy, které bylo možné v dané lokalitě alespoň částečně otestovat.

Generický-integrovaný urbanismus (GIU)[1]

ABSTRAKT

Způsob projektování/modelování/imaginování prostoru označený jako generický-integrovaný urbanismus (GIU), vytváří tolik potřebný pracovní prostor, který nepodléhá přísně daným exkluzivním pravidlům projektování. GIU jako způsob projektování je inspirativní a klíčový v tom, že říká, proč je naše zkušenost taková, jaká je, tedy proč si svět parcelujeme (prostorově i časově) právě takto, jak to naše mozky umožňují a dělají. Jedná se tedy o ideální místo, odkud můžeme promýšlet naše další kroky v tvorbě prostoru i reality.

KLÍČOVÁ SLOVA

generický-integrovaný urbanismus (GIU)
přechodný/tranzitní design
modelování
projektování
imaginace
participace
starostlivost
prostor

ZÁKLADNÍ MOTIVACE PRO GIU MODELOVÁNÍ

Při tvorbě tohoto rozhraní se vyžaduje od uživatele aktivní spolupráce. Uživatel zcela dobrovolně přijímá pravidla rozhraní a přistupuje na ně. Svou aktivní účastí aktivně participuje na modelování prostoru. Jedině v aktivní spolupráci má tento způsob GIU smysl.

ÚVOD

Abychom si byli vědomi komplexity světa, ve kterém žijete, tak je nutné se zaměřit právě na tok mikrooperací, které tvoří náš život. Na tomto cvičení se dá demonstrovat, jak moc věříme v dojem zdánlivé stability.

[1] Generický–integrovaný urbanismus (GIU) tvoří jednu z metodologických částí projektu Neoficiální důkaz, jež se zabývá výzkumem a vývojem metody performativního mapováním prostoru. ND je součástí rozsáhlé performativně-edukativní entity The Transversal Navigation (TTN). V rámci TTN vzniká sada univerzálních nástrojů určených pro projektování, modelování a imaginování prostoru.
Zdroj: https://transversalnavigation.gamu.cz/#clanek-neoficialni-dukaz.

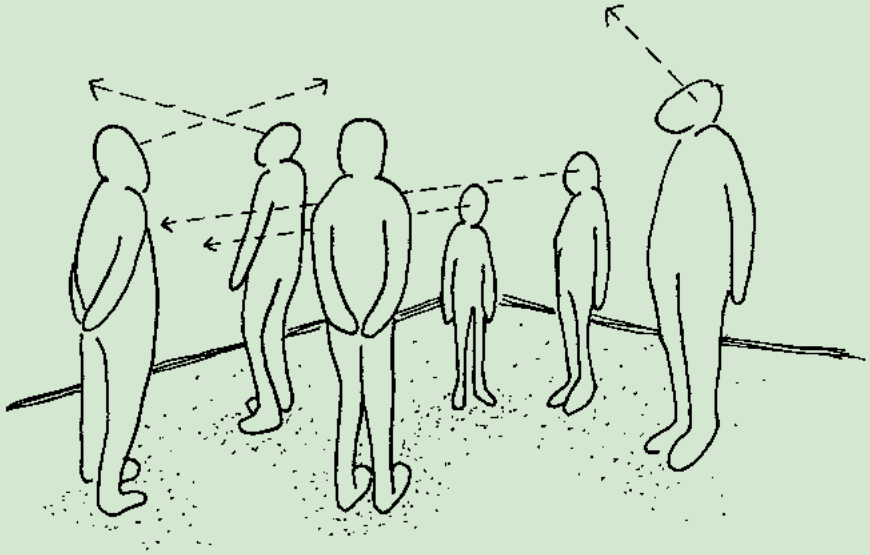
PŘÍPRAVNÉ MOTIVAČNÍ CVIČENÍ SPOJENÉ S METODOU GIU

Vždy pracujeme s tím, co máme nyní při ruce:

Položte před sebe stránku s nějakým psaným textem (nebo použijte tento text, který právě čtete ve svých telefonech nebo počítačích). Nechte oči spočívat na povrchu. Zkuste celou situaci vidět, aniž byste si přečetli text.

Opakovaně zaostřete, abyste si byli vědomi drobných procesů rozlišování bílého pozadí od barvy textu a toho, jak jsou klastry stejné barvy interpretovány jako skript s jednotlivými řádky probíhajícími po stránce, ve které jsou jednotlivě interpretovány jako písmena.

Zdržte se čtení textu. Zkuste dekódovací aparát na chvíli zastavit. Opakovaně sledujte téměř automatický, ne-li obsedantní impulz ke čtení.

Zkuste se dívat na jediné slovo v textu s jeho jednotlivými písmeny. Zkuste vidět písmena jako jednoduché tvary, které nemají vlastní význam. Pak se podívejte, jak jsou mentálně formy vnímány jako písmena, která jsou seskupená do slabik a slov, jimž jsou následně přiřazeny významy.

Postupujte z pouhého vizuálního dojmu do konceptuálního porozumění tomu, co je v textu napsáno, dokud nebudete jasně rozumět mnoha mikrooperacím, které jsou zapojené do čtení.

Pak se podívejte do místnosti nebo do prostoru, ve kterém se nacházíte, a udělejte to samé. Přecházejte z pouhého vizuálního vnímání do konceptního čtení vaší situace v životním prostředí. Při pohledu z okna víte, že to, co vidíte, je mnohem dál než plakát na zdi.

Postupně zapojte další formy, zvuky, pachy atd.

METODA GIU MODELOVÁNÍ
(V DANÉ LOKALITĚ)

*Nacházíme se (společně) v prostoru, na konkrétním místě.

Rozhlédněme se kolem,
uvědomme si, co vidíme a co to všechno znamená *(stojíme společně, ale každý na jiném místě v tomto prostoru, kolem vidíme to, to a to, jaké to je, povídáme si mezi sebou atd.)*

*Každý ať si to vyzkouší sám.

Zavřeme oči a hlavní složky z té scény (tedy z toho, co jsme viděli) si zkusme v představě uspořádat jinak *(k manipulaci s objekty může využít pohyb rukou)*.

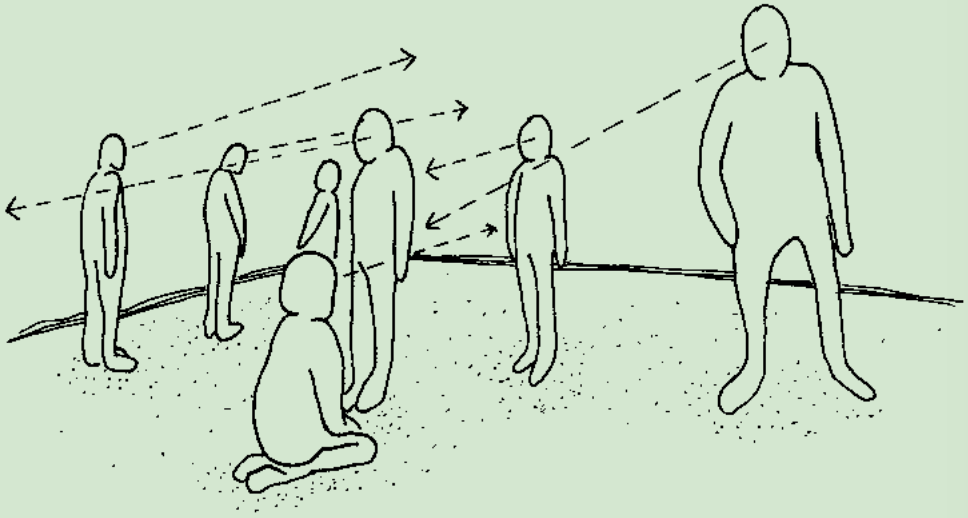
V prvním pokusu si zjednodušme tento pokus jen na viditelné objekty a seřaďme je jiným způsobem *(třeba podle velikosti).*

V dalších pokusech lze integrovat komplikovanější a komplexnější situace *(objemy, zvuky, pohyb, různé kvality prostoru).*

Nyní porovnejme onu původní scénu a tuto kostrbatou scénu zmenšujících se objektů (oken, stromů, kamenů, lidí, květin, bot atd.)

*Liší se nějak obě scény?

Samozřejmě, že se liší, ačkoliv sada složek, ze kterých se skládají, je stále stejná. Odlišnost spočívá v „něčem navíc“, v integrované informaci.

MOŽNOSTI VYHODNOCENÍ GIU

1) Sdílet verbálně (série audio nahrávek).

2) Vytvořit mentální mapu, graf, kresbu nebo zápisky s novou situací.

3) Ilustrovat situaci jinou libovolnou formou, například se zavřenýma očima gesticky v prostoru pomocí gestické choreografie se souborem gest.

4) Společné vyhodnocení a sdílení zkušeností.

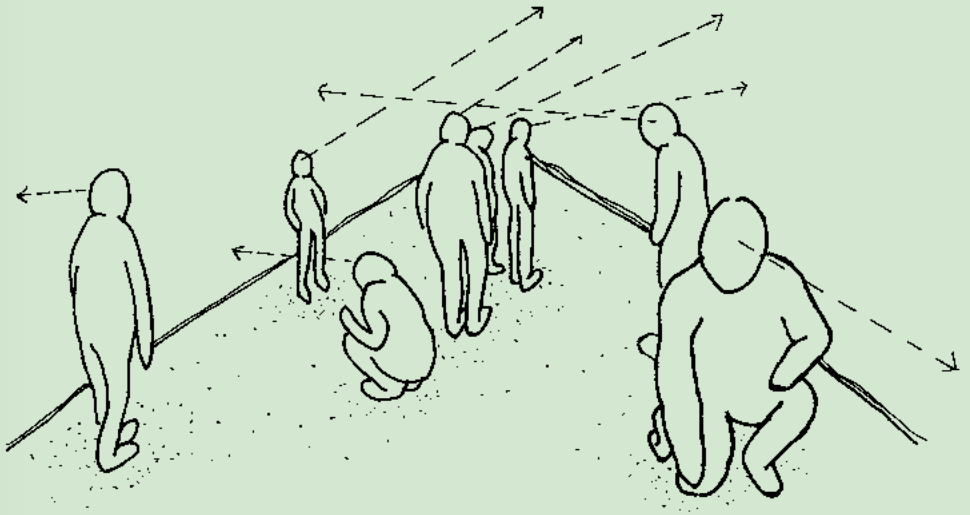
5) Je možné pokračovat v delším časovém úseku např. formou třídenního workshopu a porovnávat dynamiku. Případně je možné pracovat v různých fázích po dobu jednoho roku a porovnávat dynamiku, který je zapříčiněná střídáním ročního období.

STRUKTURA GIU

1) Uživatel modeluje prostor – ostatní uživatelé ho pozorují – někdo další situaci dokumentuje (facilitátor, architekt situace, externista).

2) Dvojice modeluje prostor – ostatní uživatelé ho pozorují – někdo další situaci dokumentuje (facilitátor, architekt situace, externista).

3) Skupina společně modeluje prostor – někdo další situaci dokumentuje (facilitátor, architekt situace, externista).

WORKSHOP TESTOVÁNÍ METODY GENERATIVNĚ-INTEGRATIVNÍHO URBANISMU (GIU)

19. 9. 2021 byl v lokalitě osady Tornádo uspořádán workshop performativního mapování. Performativní mapování proběhlo ve spolupráci s několika žáky Základní školy Lipence, která se nachází nedaleko osady Tornádo, a jejich rodiči. Cílem workshopu bylo otestovat pracovní verzi dokumentu Generativního urbanismu, který je součástí Případové studie (str. 22). Performativní mapování proběhlo na třech odlišných místech a kopírovalo strukturu dokumentu GIU s tím, že některé části dokumentu byly přizpůsobeny věku uživatelů z důvodu lepší sdělnosti.

Zvolený způsob performativního mapování vychází z motivace, že společné projektování = modelování prostoru. Tento jednoduchý předpoklad umožňuje vzájemnou interakci a spolupráci. Nenabízí jen exkluzivní pohled na danou situaci nebo lokalitu. Právě ona možnost začlenit do procesu navrhování v podstatě kohokoliv je důležitým aspektem případové studie, jež přirozeně vede i k procesu vzájemného učení.

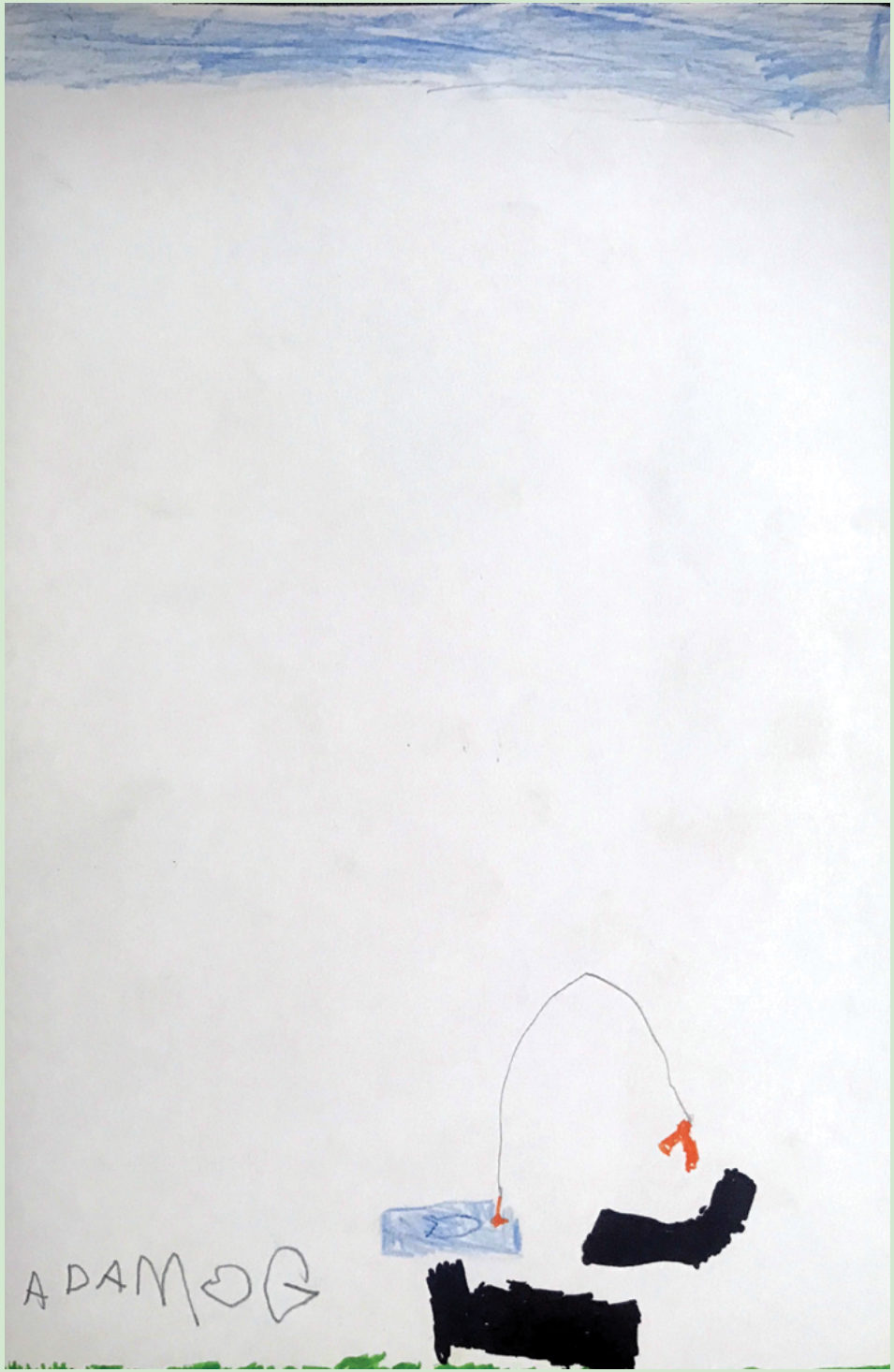

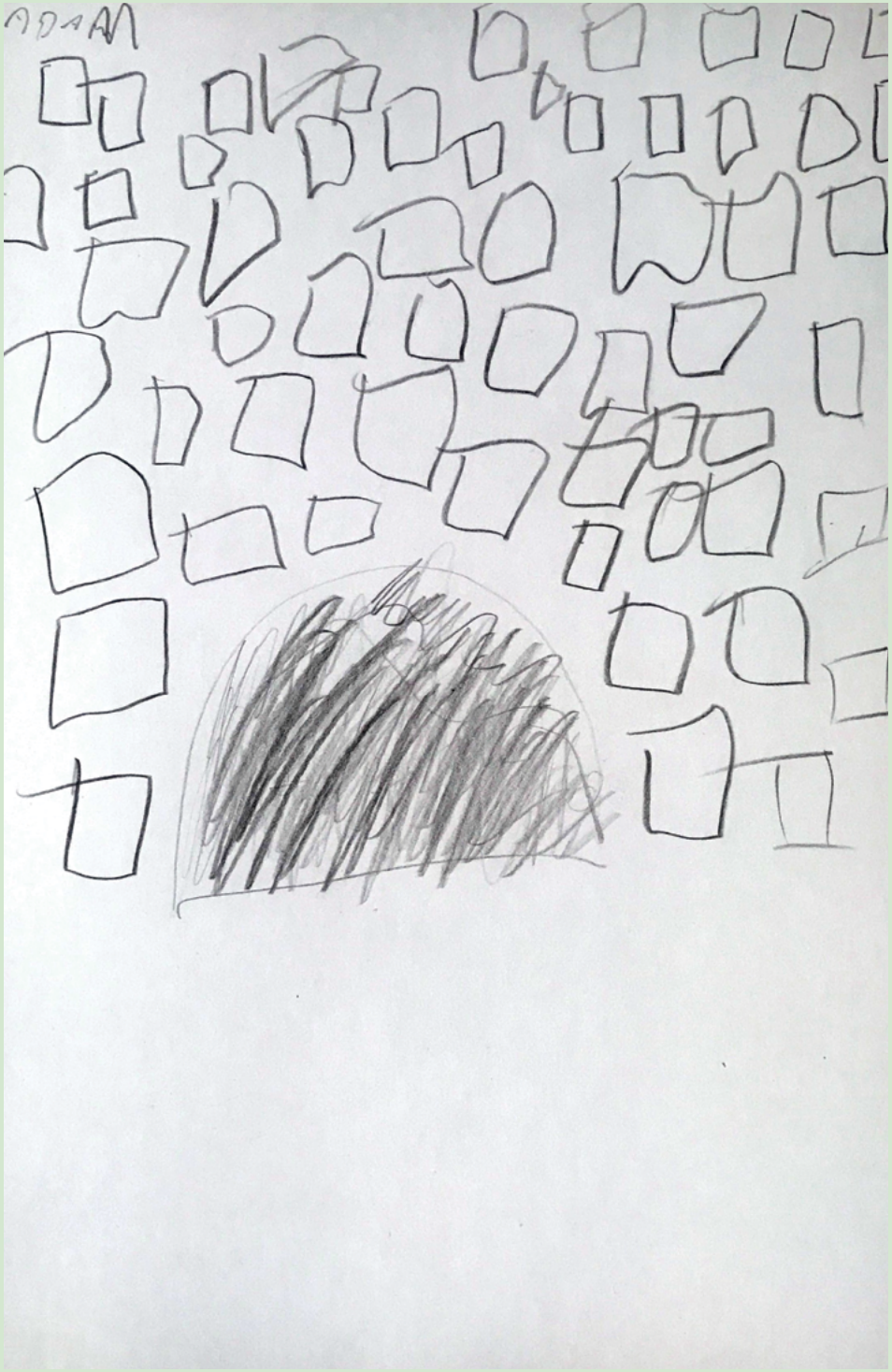

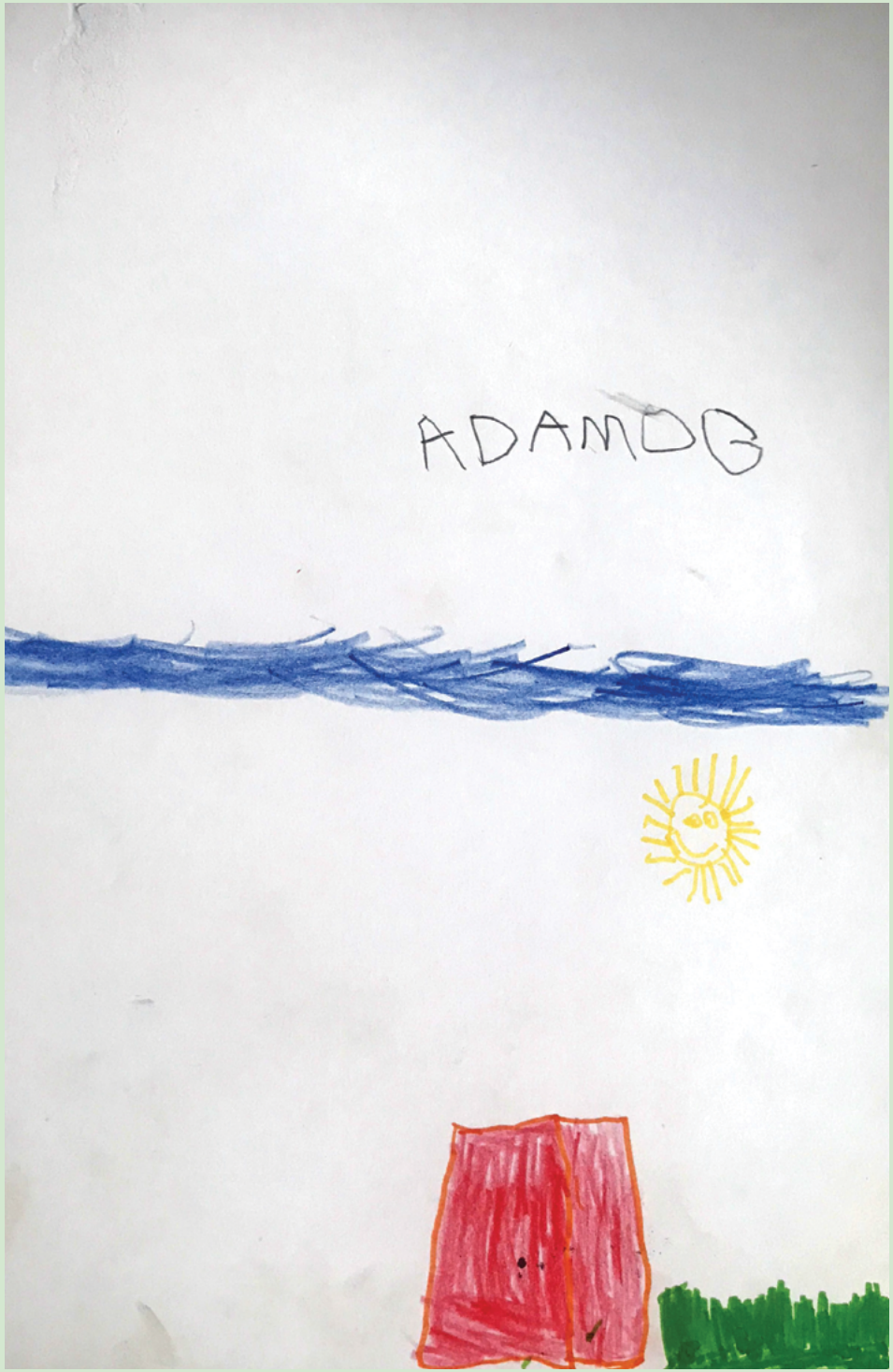

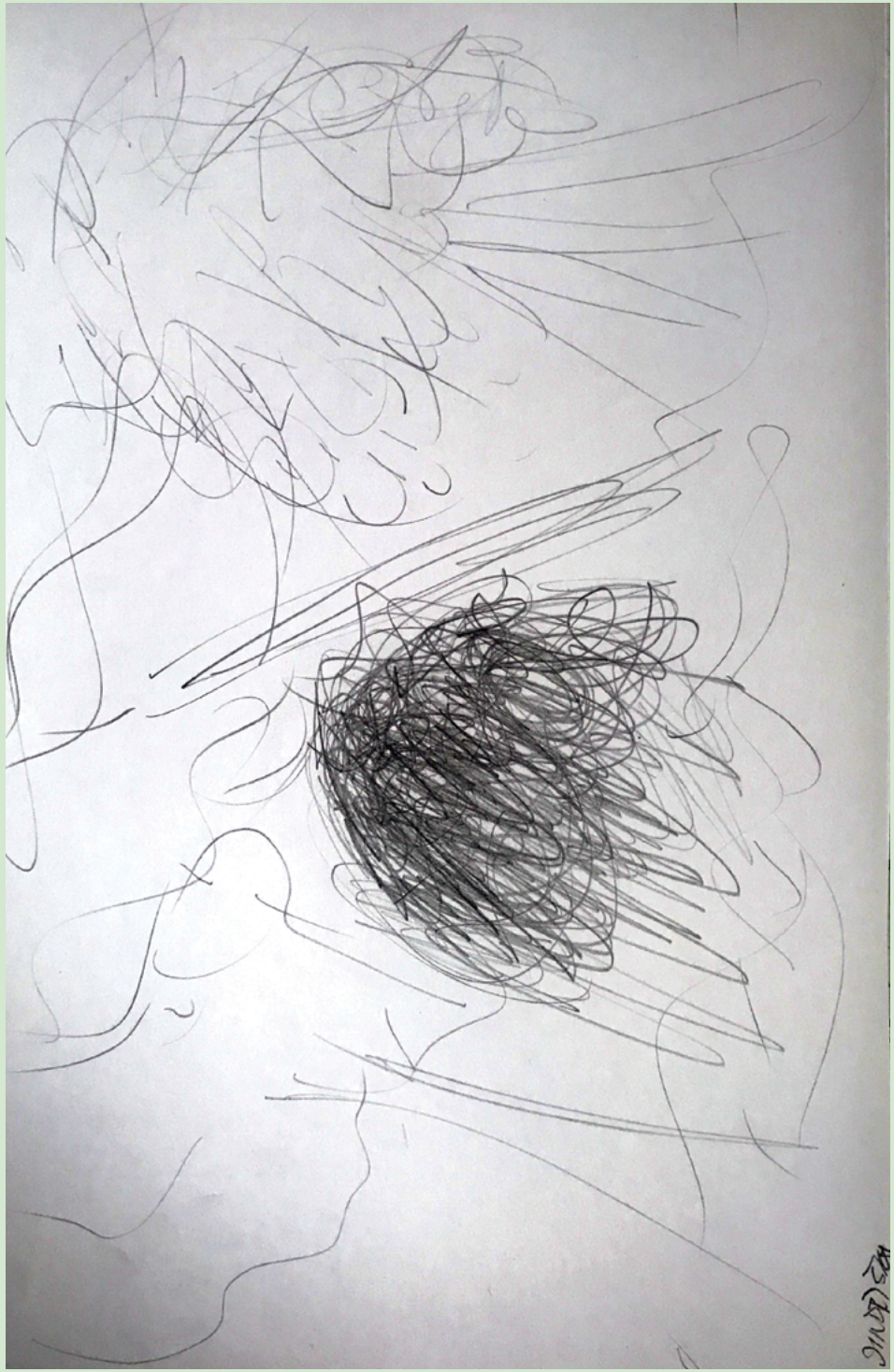

ADAM

FRANTIŠEK M.

INFO

ADAMOG

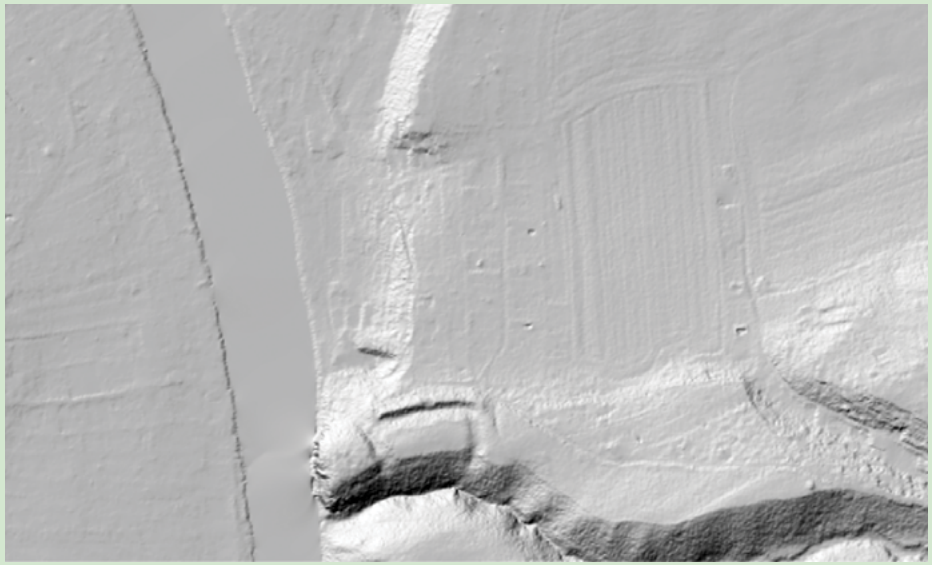
JAN ALBERT ŠTURMA
Geobotanický průzkum

KRAJINNÝ KONTEXT

Osada Tornádo zabírá část pravého břehu Berounky přesně v místě, kde definitivně končí její víceméně zařízlý kaňon a otevírá se široký trojúhelník soutoku s Vltavou. Terén ještě není dokonale plochý, osada leží ve vyznívajícím zářezu, je nicméně snadněji osídlitelná než přilehlá stráň Kazína. Geologicky je to území hraniční a poměrně unikátní: Berounka zde prořízla pleistocenní sedimenty, jejichž povrch se výrazně rozšiřuje směrem k Lipencům, a Tornádo je tak na zerodovaných svazích nejjižněji umístěné špičky této štěrkem tvořené geologické vrstvy. Proto zde byla za první republiky pískovna (těžbu zde ovšem „přirozeně“ prováděla Berounka erozí pravobřežního svahu).

Hraniční je osada i po krajinné stránce: plochý břeh osady je aktivní, zaplavovaný luh, zatímco svahy jsou již na suchém erozním svahu. Osada končí tam, kde začíná plochý reliéf, povrch pleistocénní terasy: dříve zemědělská půda dnes živelně zarůstá sídelní kaší a hrozí infiltrací paďourů i z východní hranice území.

3D model reliéfu s osadou Tornádo v centrální části – „výkusu“ v erozním břehu, způsobeném historickou těžbou štěrku na okraji pleistocénní terasy. ©ČUZK

NATURAL HISTORY, GENEZE ÚZEMÍ

Osada Tornádo vznikla na naprosto holém, zčásti vytěženém břehu Berounky těsně za ohybem zařízlého kaňonu. V době svého vzniku byla dle dobových záznamů zcela prostá stromů, ohrazená vysokým plotem a připomínala dnes velmi rozšířená campervanová tábořiště. Krom základního plánu byla celá osada zjevně osázena pravidelně strukturovanou vegetací. Té se dodnes dochovala jen cca 1/3 a je v převážně velmi špatném zdravotním stavu: krátkověké břízy odumírají, borovice a modříny zčásti také.

Hluboké těžební rýhy směrem ke Kazínu nebyly – zřejmě kvůli nepřístupnosti terénu – osídleny vůbec a dnes představují jednu ze dvou „divočin“: spontánně se vyvíjející vegetaci (polygon 4), do které jsou s různou intenzitou odhazovány odpadky a jež je v tomto případě podobná urbánním, eutrofním lesům, často rostoucích na postarších brownfieldech a vágních terénech.

→
Tornádo na císařských otiscích stabilního katastru (obdélník uprostřed). Pozoruhodný je krajinný pokryv: území bylo pravděpodobně úplně holé a 1/3 zabíraly pastviny (!) – v mapě označené zelenou barvou a písmenem W (Weide). Kyselé, erodující svahy nebyly pravděpodobně jinak využitelné. ©ČUZK

↓
Osada Tornádo několik let po svém založení. Velmi patrné je značné množství holých ploch, nicméně historická pastvina na jižně položeném svahu je již zjevně nepoužívaná a delší dobu zarostlá stromy. Ve spodní části Tornáda byly využity zbytky ovocných sadů při břehu Berounky. Rozsah vyššího lužního porostu v severní části je překvapivě přibližně stejný jako dnes. © Archiv hl. m. Prahy

↓
Tornádo a jeho krajina v 50. letech 20. století. Patrná je pravidelná, systematická výsadba stromů, ze které dnes zbývá jenom torzo. © Archiv hl. m. Prahy

SOUČASNÝ STAV A KRAJINNÝ GENIUS LOCI

Blízkost řeky, horizontální rozdělení na tři odlišné typy krajiny (luh, lázně a osada ve svahu) a nehotový, rozdělaný, neuspořádaný charakter krajiny osady včetně zarostlé těžební rokle vytvářejí napětí a generují genius loci území, který by byl pravděpodobně narušen jakoukoliv systematickou a plošnou úpravou. Do výčtu rysů, velmi charakteristických pro krajinu Tornáda, patří i velmi jemné zrno péče o krajinu: sevřeností, miniaturností zahrádek a truhlíků (připomínajících spíš hausbótovou kolonii v centru Amsterodamu nebo kodaňskou Christianii), sevřenost pěšinek a jejich kamenitý povrch a také všudypřítomná agresivní a převážně invazní vegetace, okamžitě osídlující jakékoliv nevyužívané místo a prýštící z neosídlitelných úseků osady. Lze zde najít typické invazní druhy městské flóry: křídlatku japonskou, opletku čínskou, trnovník akát. Tornádo je tak neustále pohlcovaným a zpětně osídlovaným územím – nejen v samotné osadě, ale i na břehu Berounky, která se pravidelně rozvodňuje a likviduje „měkké“ struktury na břehu, včetně pozměňování tvaru břehu. Tím se Tornádo výrazně liší od ostatních, dnes už spíš bývalých trampských osad v okolí: svou vnitřní strukturou odolává gentrifikaci a všelijakým hloupým revitalizacím.

Hustá stěna opletky čínské odděluje Tornádo od paďourů v přilehlé suburbii.

Tento proces i strukturu je proto vhodné v území dál ponechat a nechat probíhat, do krajiny zasahovat jen minimálně a například výše zmíněné invazní druhy nechat – vzhledem k malé rozloze i sociologické funkci– zcela bez zásahu.

Přesto lze provést několik dílčích úprav, které přispějí k udržení unikátního charakteru Tornáda:

JEDNOTLIVÉ ÚSEKY TORNÁDA A JEJICH DETAILNÍ KRAJINNÝ A BIOLOGICKÝ OBSAH

1. Fragment měkkého luhu s dominantní vrbou křehkou a ruderálním podrostem. Část porostu funguje jako skládka biomasy, v podrostu – krom obligátní eutrofní lužní vegetace dominované kopřivou – zplaňují některé pěstované rostliny jako škumpa orobincová nebo přísavník pětilistý. Jde o vegetaci závislou na pravidelném zaplavování.

2. Holé, sešlapávané prostranství na břehu Berounky. V úzkém pásu na kontaktu s řekou se vyskytuje docela pestrá vodní a mokřadní vegetace, vysoké porosty orobince úzkolistého a chrastice rákosovité. Ve vyšších, sušších úsecích pak převažuje sešlapová vegetace vázaná na blízká lidská sídla, polehávání a popocházení.

3. Okraj svahu Kazína – původně pastvina, dnes zarostlá invazní vegetací dominovanou akátem.

4. Bývalá těžební rokle štěrkového lomu. Vegetace připomíná stinnou tropickou džungli s liánami (plamének plotní), ve stromovém patru dominuje přirozený javor babyka s invazním trnovníkem akátem. Ve stinném keřovém patru se vyskytují mladší exempláře tisu červeného, který se na suburbiích i v centrech měst přesně na taková místa z kultur často šíří, stín má rád a je schopen v něm přežívat velmi dlouho.

5. Zahrádka hospody s několika dominantními jírovci. Za hospodou roste masivní polykormon křídlatky japonské.

6. Předpolí osady v prostoru bývalých lázní se sečenými trávníky, kurty a staršími dřevinami (topoly, vrby).

7. Centrální plac se starým, rozložitým jírovcem.

8. Osada Tornádo – mozaika staveb, solitérních dřevin (často ve špatném stavu), drobných zahrádek a podobně. Častá jsou stinná zákoutí s hustými porosty břečťanu, živé ploty a husté tisové křoví.

Odumřelá původní výsadba bříz.

Sešlapová vegetace v bezlesé části luhu.
V této části Toirnáda začíná mít drsná vegetace navrch. Svah za hospodou.

↑
Fragmenty cenných mokřadních společenstev podél polopřírodního břehu.
←
Tornádo – středočeská Christianie.

↑
Džungle v těžebních roklích. U dna těchto porostů je – podobně jako u tropických deštných lesů – velmi málo světla.
↓
Měkký luh – zdánlivá chaotičnost je jeho vysokou hodnotou.

Ruderální společenstva u vyšlapávané pěšinky. Globální flóra je součástí osobitosti Tornáda.
Terasy větších pozemků zasazené do členité, invazní džungle.

Starý tis v podrostu vyšší vegetace na okraji u hospody.

OBECNÝ RÁMEC DALŠÍHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Zasahoval bych velmi měkce, s citem a volným prostorem pro lidovou tvořivost. Nejzásadnějším zásahem je obnova stromového patra nad osadou v původním rozsahu, patrném na historických fotografiích. Ovšem oproti tehdejšímu výběru dřevin je vhodné nově vysázet dlouhověké druhy stromů, které zároveň nevyžadují příliš intenzivní péči a jsou odolné vůči výrazným suchům, která území postihují. Nejvhodnější dřevinou je dub letní, lze však využít i borovici lesní nebo dub zimní.

Veškeré další zásahy jsou téměř zbytečné, a proto je zde nenavrhuji.

Vhodné je ovšem definovat i to, co by se tu dít nemělo. V bodech proto zásadní kroky, které by být prováděny neměly:

→ Úprava břehů Berounky. Současný polopřirozený charakter břehu je dobrým kompromisem mezi přístupností řeky a hodnotným přírodním biotopem.

→ Pokusy o čištění ruderální vegetace, hlavně v těžebních roklích. Ta by měla být ponechána spontánnímu vývoji a opomíjena jako obvykle.

→ Neprovádět žádné zásahy do stávajícího měkkého luhu.

Závěr

Lokalita osady Tornádo poskytuje útočiště různým vrstvám, příběhům a vzpomínkám. Tato vrstevnatost vytváří v lokalitě živou sociální strukturu. Pokud budeme uvažovat o lokalitě jako zahradě,[1] tak zde stále platí fakt, že výjimečnost této lokality na rozdíl od lokalit, které směřují více do centra, může spočívat například v silné citové vazbě a ve zvýšené míře starostlivosti, jež může vzdáleně působit až nepřívětivým dojmem. To potvrzuje fakt, že se jedná o výjimečné a vysoce dynamické území, které se může bránit proti zásahu zvenčí.

Právě vrstevnatost vytvářející dynamickou strukturu lokality nemusí být a ani není výhradně lidská, ani kompletně přírodní. Je výsledkem dlouhodobých (z určitého úhlu pohledu i komplexních) interakcí mezi kolektivem lidí, silami prostředí a ostatními druhy, které účinkují v celém historickém procesu tohoto území.

Antropologové Déborah Danowski a Eduardo Viveiros de Castro tvrdí, že to, co se v západních kulturních představách nazývá prostředí, obyvatelé Amazonie považují za „společnost společností, mezinárodní arénu, cosmopoliteiu". Takovýto koncept naznačuje, že všichni tvorové, jež zde žijí a obývají lokalitu – řeky, stromy, zvěř, ale i různé národy jsou občani, agenti nebo příslušníci rozšířené politické arény, kterým by měla být udělena práva.

Podobně i současná věda, byť jiným způsobem, poukazuje na to, že hranice, které oddělují lidi od samotných tvorů, jsou o mnoho poréznější a flexibilnější a že mnohé z atributů, kterými se snažíme obhájit svou výjimečnost, jako například reflexivní vědomí, schopnost plánovat a samotný jazyk, nejsou vlastní jen lidskému druhu. Například některé teorie z oblasti ekologických věd hovoří o stromech jako o sociálních bytostech, které jsou schopny se učit, pamatovat si, starat se o sebe navzájem a sdílet informace prostřednictvím živé sítě hub.[2]

Rádi bychom zdůraznili fakt, že bychom neměli o procesu navrhování uvažovat jako o atributu, který je primárně připisován jen lidským aktérům.

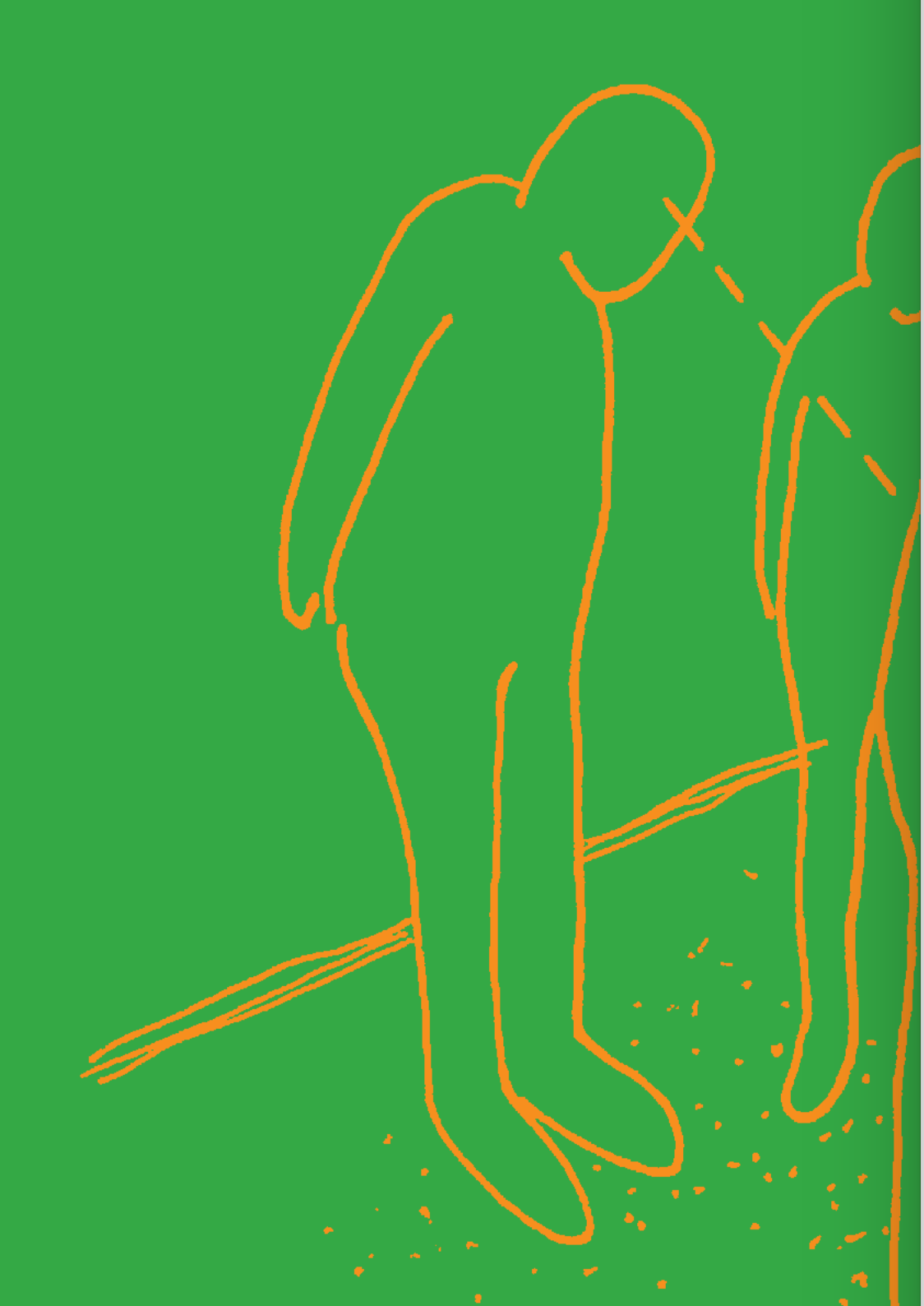
Řekneme-li například, že les přemýšlí, tak to samé by mohlo platit i o této lokalitě. Ale není to tak, že lokalita přemýšlí stejně tak jako lidé. Nabízí nám další, zásadně odlišný způsob uvažování, anebo příběh o tom, co všechno může být myšlenkou. Přesáhnutím člověka můžeme načrtnout koncept navrhování, který je mnohem otevřenější, distribuovatelnější, propojenější a také kolektivnější proces, na kterém se podílí množství sil a tvorů s odlišnou mírou dosahu na formování prostředí, ve kterém existují.[3]

Závěr je stále jen začátek!

[1] Přirovnání k zahradě bylo poprvé zmíněno v kontextu návrhu projektu *Neoficiální důkaz – Případová studie 2: Aliance* (2021), který předcházel této Případové studii.

[2] Důležitým mezičlánkem zajišťujícím rychlé šíření zpráv jsou totiž ve většině případů houby. Fungují podobně jako optická vlákna. Pronikají půdou a protkávají ji tak hustě, že si to lze jen stěží představit. Jedna jediná houba se dokáže během staletí rozšířit v prostoru několika kilometrů čtverečních, a zasíťovat tak celé lesy. Prostřednictvím svých vedení předává signál od jednoho stromu k dalšímu, a pomáhá tak při výměně zpráv o hmyzu, suchu a dalších nebezpečích.

[3] Například včela, která má pro člověka nesmírný význam, je v současnosti v důsledku ekocidního designu moderní doby zahnaná až na pokraj vyhynutí. Pokud obrátíme naší pozornost právě na ni a ne na člověka, tak je možné vytvořit takový koncept navrhování, díky kterému uděláme ze života možný a smysluplný projekt.

Rozšíření

Metoda performativního mapování spojená s navrhováním/designováním lokality je sice časově i finančně náročná, ale domníváme se, že čas, který je věnován tomuto způsobu pozorování a naslouchání, může v budoucnu ušetřit spoustu zbytečné námahy.

Abychom byli schopni vytvořit adekvátní studii lokality, je nutné, aby výzkum v dané lokalitě probíhal minimálně po dobu jednoho roku.[1] To znamená jeden celý roční cyklus.[2]

Pokud bude tomuto procesu věnována opravdu velká pozornost a péče, tak může studie zásadně ovlivňovat všechna rozhodnutí, která budou učiněna později.

Je dobré nikdy nepředpokládat, co bude na daném místě fungovat a co ne, dokonce ani když se jedná o nám předem známou lokalitu. Způsob a strategie, které nakonec budeme muset volit, budou muset odpovídat prostředkům a limitům lokality.

V předložené Případové studii se zaměřujeme na proces pozorování lokality, nikoliv na tvorbu designu.

V následujících krocích by stálo za to zaměřit se například na zvukové aspekty lokality. Tento způsob hodnocení lokalit se zaměřuje ve většině případů na akustické formy souzvuku, každý zvukový signál jakéhokoliv původu v sobě obsahuje znak nebo vlastnost, která je nositelem velkého objemu informací. Tímto způsobem bychom se měli pokusit s lokalitou propojit ve všech jejích dimenzích. Tento způsob komplexního mapování by nám pomohl rozšířit naše smysly pro vnímání lokality a také pomáhá rozšiřovat své obzory percepce. Z tohoto způsobu navrhování jasně vyplývá, že každá zkoumaná lokalita je komplexnější a působivější, než se na první pohled zdá.

V úplném závěru bychom se rádi vrátili k motivaci, která doprovází celý projekt Neoficiální důkaz – Případová studie 2: Aliance: *Dokážeme si představit prostor, který by kdokoliv mohl svobodně využívat a transformovat, aniž by mu vnucoval pojem: přežijí jen ti nejschopnější?*

[1] S měřítkem dané lokality samozřejmě narůstá i míra komplexnosti a náročnosti celého procesu i způsobu, jak k danému řešení přistupovat.

[2] I když máme k dispozici mapy a fotografie lokality, pokud se nedostaneme do lokality sami a neprovedeme důkladný výzkum, může se stát, že nám unikne mnoho důležitých aspektů, které mají na formování lokality vliv. Proto je důležité výzkum provádět po dobu celého jednoho roku.

MGR. MAGDALÉNA ŠTURMOVÁ
Doslov

LIPENCE – OSADA TORNÁDO

V nedělním odpoledni uprostřed listopadu je v osadě na první pohled téměř mrtvo, pár lidí potkávám jen okolo hospody a u řeky – zdá se, že tu jsou na výletě. Ve strmé uličce je pusto, velká část chatek namačkaných na stráni působí dojmem, že je jejich majitelé na zimu opustili. Slyšet jsou jen zvuky: někde uprostřed svahu řeže motorovka dřevo, za plotem štěkají psi, z balkonu vystrčeného nad prudkou stráň se ozývá cinkání nádobí (snad kotlík?). Procházím opatrně těsnými uličkami, moji zvědavost krotí nepatřičný pocit, že lezu někomu do obýváku. Na zemi se válí obří zub – snad vypadl z kravské lebky, která tu někde visí na kůlu u ohniště. Odhaduji původ jednotlivých obydlí, místy jsou vidět plechy starých autobusů. Míra recyklace materiálu je ohromná a netýká se pouze samotných domečků, o kutilské výtvory zakopávám na každém kroku.

Celá osada působí dojmem podivuhodného organismu: navenek tvoří jeden celek, je uzavřená, vydělená z okolí, uvnitř má organicky bující provázanou strukturu. Vnější hranice osady jsou směrem k okolní zástavbě jednoznačně definované linií ulic. Tímto směrem je jasně ohraničená, vůči okolí uzavřená, působí nehostinně, odtažitě, nastavuje záda domků. Směrem k řece působí otevřenějším dojmem, otevírá se, nechrání se, lze do ní nakukovat, prohlížet si domečky i zahrádky mezi nimi. Co se vnitřní struktury osady týče, dojem živého celku vytvářejí nejen samotné stavby (džungle vyřazených autobusů, přístavků, verand, zahrádek, laviček a mnoha dalších prvků, které metamorfují, rostou, organicky bují i odumírají a reagují na sebe, vzájemně se proplétají v těsném prostoru), její součástí musejí ale být i její obyvatelé. Vzájemně na sebe působí, ovlivňují se, žijí v symbióze.

Kdybych na podobnou lokalitu narazila někde na odlehlejším místě, sice by určitě moji pozornost upoutala, ale pravděpodobně ne tolik – část její jedinečnosti je dána právě jejím okolím, kontrastem, který spolu tvoří. Místo, které dříve stálo na periferii, se díky nové zástavbě stává součástí širšího centra, ze kterého se vyděluje, vymezuje se vůči němu. Na rozdíl od mnoha zahrádkářských kolonií s podobným typem staveb, kde často dochází k přestavbám chatek na domy určené k trvalému bydlení, si (až na výjimky) uchovává svůj charakter. To je jednak asi dáno tím, že nějakou výraznější přestavbu místní podmínky neumožňují, ale možná i tím, že se tomu osada aktivně brání, záměrně si uchovává svůj genius loci (nebo: genius loci lokality je tak silný, že brání nějaké výraznější změně). (Genius loci chápu jako schopnost místa chovat se určitým stálým způsobem, viz *Jiří Sádlo: Krajina!*)

Krajina (i ta městská) není krajinou jedinou, objektivní, ke které by se různými vlastními (nedokonalými) způsoby vztahovali její obyvatelé/aktéři, ale je krajinnou pluralitou, tvořenou komplexem mnoha různých rovnocenných úhlů pohledu. Pokud budeme krajinu vnímat jako pouhý na nás nezávislý objekt, nikdy ji nemůžeme pochopit[1]. Krajina je zkušeností, která povstává z interakce a interpretace. Perspektiv (možných krajin) je přitom mnohonásobně více než samotných aktérů – stačí nastavit lehce jiné podmínky, aby byla krajina týmž subjektem vnímána zcela rozdílně. Noční krajina bývá jiná nežli krajina denní, jinou krajinu vytváří procházející letní bouřka, další zase mlha, díky které nad krajinou levituje vysílač Cukrák; záleží i na náladě a aktivitě subjektu: Hledám něco? Jsem unavená? Na výletě? Sama? Možností a tím i možných krajin je nepočítaně. Celoroční obyvatel, sváteční tramp, jeho děti, pes, výletník, soused z nedaleké vilky, rybář, kachny na řece, … Každý vnímá svoji vlastní krajinu/komplex krajin, svoji Osadu Tornádo. Čím více perspektiv se nám podaří do našeho obrazu krajiny zahrnout, čím delší časový horizont pozorování lokality věnujeme, tím plastičtější obraz nejspíš získáme.

Owen Barfield vyzývá k překonání myšlenkového schématu subjekt–objekt, ideálem je uchopit svět pomocí finální participace[2]: uvědomit si, že realitu tvoříme vlastní interpretací. S tímto vědomím nově nahlédnutá „realita" (imaginativním, poetickým a metaforickým způsobem) mi umožní sledovat to, co jsem doposud nebyla schopna vnímat, rozšíří tím moje vědomí „reality" i moji schopnost pozorovat okolí. Právě v tom by mohl spočívat značný přínos studie krajiny pomocí metody performativního mapování – jde o hravý, kreativní přístup ke krajině, díky kterému se může podařit odhalit vztahy v rámci lokality či určitý smysl, který by jinak zůstal skrytý.

Krajina ale není jen krajinou vizuální, stejně tak k ní patří i zvuky, chutě a vůně. Tyto složky máme někdy tendenci podceňovat, přesto jsou ale pro komplexní uchopení krajiny neméně důležité. Zkusme využít kontrasty, které tato lokalita nabízí: představme si určitou část osady Tornádo a k ní z blízkého okolí místo kontrastní, obě v obdobné situaci. Úzká osadní ulička versus ulice v nejbližším dokončeném developerském projektu, křoví na okraji osady versus řada túj na hranici sterilní zahrady novostavby, lokál hospody Tornádo versus restaurace v centru Lipenců. Představme si, že mezi těmito dvojicemi míst vyměníme část jejich charakteristik – k obrazu se připojí zvuky, vůně a chutě místa kontrastního. Taková expozice, propojení polarit, by mohlo pomoci odhalit další část vztahů a smyslů, které se našemu běžnému, racionálnímu „objektivnímu" pohledu skrývají.

***Neoficiální důkaz – Případová studie 2: Aliance* má potenciál výrazně obohatit náš pohled na studovanou lokalitu. Dává prostor i jinak opomíjeným interpretacím a perspektivám, zároveň vytváří i interpretace zcela nové. Čím více pohledů, čím komplexnější poznání lokality, tím nejen bohatší realita, ale i možnost lepšího porozumění a citlivějšího zacházení s daným místem.**

[1] Tim Ingold: The Perception of The Environment.
[2] Owen Barfield: Záchrana jevů.

Kdo jsme

AB_HPP [Ausdruck Books_Hybrid Publishing Platform] je proměnlivý kolektiv autorů a performerů zaměřující se na výzkum hybridního / transverzálního myšlení, sociální interakce, participativní dramaturgie a psaní.

V projektu *Neoficiální důkaz – Případová studie 2: Aliance* se zaměřujeme na výzkum a vývoj metody performativního mapování, která se věnuje důkladnému pozorování a naslouchání v rámci procesu navrhování/designování. Každý realizovaný projekt klade zvýšený důraz na systematické rozvíjení pojmu ekologie praxe.

Realizace tohoto projektu vznikla za podpory Galerie hlavního města Prahy v rámci programu Umění pro město.

Realizační team
Kolektiv AB_HPP: Aleš Čermák, Jakub Gottwald
Jindřiška Křivánková, Pavla Klouzalová
Externí spolupracovníci na případové studii
Mgr. Lenka Kadlecová (starostka městské části Praha-Lipence), Mgr. Jan Albert Šturma (geobotanik)
Mgr. Magdalena Šturmová (biolog)
Účastníci workshopu GIU
Marie Milotová, František Milota, O. Adam Gregor, Adam Svoboda, Milada Vlčková, Jana Svoboda Akrmonová
Doslov
Mgr. Magdalena Šturmová
Dokumentace
AB_HPP, Jan Emler, Vít Trunec
Grafický design a ilustrace
Terezie Štindlová
Jazyková redakce
Zuzana Jíňová
Kontakt
www.abhpp.org

© Kolektiv AB_HPP, Galerie hlavního města Prahy, 2021
ISBN: 978-80-908403-0-0

Vydalo Ausdruck Books_Hybrid Publishing Platform 2021

